

PREVOD

Andrea Wolfmayr

Čokolada

Cerkev Marije Pomočnice v ozadju. Zelenice. Parkirišča. Moški, ki ga dobro poznam, za katerega si ne morem razložiti, kaj počne v mojih sanjah, v črnem usnjenem plašču. Smehlja se. Kot vedno pomislim: TAKO velik pa vendarle ni! Dolg trup in dolg vrat, dolga glava, zgornji del pomembnejši od spodnjega. Vsa postava je črna in bleščeča. Oči črne, svetlikajoče se za stekli očal, rumena koža. Kaj hočeš, me sprašuje brez besed, njegove oči sprašujejo. Mar vodiva notranji dialog? sprašuje. Vedno poizveduje, kljuva, sprevrta besede. Posmehuje se. Vendar me ima rad. Všeč mu je, da govoriva in kako govoriva. Tudi meni je všeč. Toda zdaj je nesmiselno govoriti.

Nebo je rumeno, tam zadaj baročna cerkev z umazanim pročeljem, povsod pasji dreki, avtomobili smrdijo.

Vse zeleno-modro-rumeno, ko odprem oči. Molče sem sedela, zaprtih oči, ob TUXEDO MOON, nekaj komadov s HOLY WARS. WORDS. IN A MANNER OF SPEAKING I JUST WANT TO SAY, THAT I COULD NEVER FORGET THE WAY, YOU TOLD ME EVERYTHING BY SAYING NOTHING. Zavedno bi si vzela odmor ob pisanju. Pustila, da narase, dokler ne eksplodira. OH, GIVE ME THE WORDS, GIVE ME THE WORDS, THAT TELL ME NOTHING. OH, GIVE ME THE WORDS, THAT TELL ME EVERYTHING. Ravno to čokolado, to kavo, to glasbo potrebujem. Moč, moč, ki jo črпам iz tega. Nadomestek, vem, surogat, nimam kaj reči. Zaprite kljune, vi majhni kritiški možicliji v moji glavi, zlobne podobe v črnih usnjenih plaščih, z majhnimi ciničnimi smehljaji na obrazu, pred umazanimi majhnimi cerkvami Marije Pomočnice v ozadju.

Druga slika: Gare du Nord. Rumeni plastični stoli. Prerivanje in gneča, svinjarija in jutranje grdi ljudje na katerikoli že železniški postaji. Potniki. Zdolgočaseni in živčni pred kioski, drobiž jim pada v rvjaskaste luže. V plastiko zavito sadje pod neonskimi

cevmi. Kavarna na železniški postaji, kjer bodo nevljudno postregli, verjetno oguljufali popotnika, ki ne obvlada jezika, vsekakor ne dovolj za prepir, v katerem ga bodo nadrlji, potrebujemo Vaš prostor! Nobenega nasmeha. Kreature v rjavih plaščih, stlačene v rumene plastične košare. Priraca natakara v umazano belem suknjiču, pogled upre v ultrapas, poln drobtin, ne pogleda v oči, tudi pri sprejemanju naročil ne, le včasih raztreseno poškili ven, čez množico večno valujočih ljudi. Mimogrede obriše mizo z modro viledo, na vlažno sled ne moreš več nasloniti komolcev. Café au lait in une brioche, on niti ne prikima, ob tem času vsi naročajo isto. Vzame uvel rogljič z bolno skorjo izpod plastične pokrovke, ki je motno bela in razpraskana, s citronasto rumenim podstavkom.

Brioche tekne tako, kakršen je videti, in vendar, človek je silno lačen, takole na poti, slabo naspan in sivega obraza, kot so sivi vsi obrazi naokoli.

Sedim za pisalno mizo in v roki držim čokolado, košček, rebro čokolade. Rjave, hladne in trde. MILKA je, raje imam FINESO, mehkejša je in svetlejša. Na vsakem vogalčku piše SUCHARD. Otroci ljubijo čokolado. Kako sem jaz kot otrok jedla čokolado. Kako je bilo to.

Stala sem, v sivi haljici, napenjala otroški trebuh, tako sem bila zatopljena v rjavo tablico, pravzaprav ne velikega trebuha, temveč s tisto predšolsko, otroško postavo. Opazovala sem svoje roke, ki so držale čokoladno tablico. Rada sem imela te roke, že od nekdaj, ljubke, majhne roke z enakomerno raščenimi prsti in gladkimi, majhnimi nohti. S temi rokami sem držala čokolado. Enkrat je bila to zelo velika čokolada s čudnim okusom, dobili smo obisk iz Vzhodne Nemčije, tik preden so zgradili zid. V rokah sem držala majhno modro BENSODORP čokolado, modre čokoladice za en šiling sem imela še posebno rada, zelenih z lešniki pa pravzaprav nisem marala tako zelo, toda dišale so lepo, no, včasih sem jih že marala, tudi marala sem jih lahko.

Tanek srebrn papir je šuštel. Z nohti sem ga gladila. Kako sem čutila ta papir. Kakšen okus v ustih sem povezovala s tistim, kar sem ravno doživljala, da lahko danes znova zaživi preteklost, da so danes, kadar jem čokolado, slike zopet tu, da sem sama zopet tu, petletna?

Nosila sem svilene pentlje v lasih. Imela sem tudi belo z rdečimi pikami. Mama mi jih je zavezovala. Včasih sem kakšno izgubila, tako so drsele. Svetlomoder so mi bile najljubše. V eni izmed lasnic sem imela bleščico, rumeno, če se ne motim. Zatrpana sem bila v bleščico. V bleščanje sem lahko gledala, se potapljala, izgubljala sem se v rumeni bleščici, že kot otrok sem imela mistično žilico in bila nagnjena k religioznosti, kar pa danes preziram, vsaj smešno se mi zdi, in vendar – ampak o tem ne bom govorila. Križ, križ me boli, od pisanja. Celo čokolado sem pojedla. Drobтинice na srebrnem papirju.

Staniol papir je zelo tanek. Moji petletni prsti odlomijo kos BENSTORP čokolade, vsaka tablica je iz treh ozkih pasov in dveh zarez med njimi, v pasove so vtisnjene črtice.

V slaščičarni sedi z nami očka, tudi mama. Nosi bel klobuk s črno usnjeno pentljo, ki je videti in neumno in čudovito, mama je v njem zelo nova in zelo tuja in kljub temu blizu, to boli, boli v srcu. In okus po čokoladnem sladoledu. S pistacijami. In piškoti. Mama je neznansko pomembna. Med kopico otrok. Očka ima oblečeno sivo obleko.

Ko te vidim na peronu, kako mi prihajaš naproti v sivi obleki, z rokami v žepih, sem – kaj? Zmedena. Prestrašena, zaljubljena, navdušena, očarana? Nič od tega. Neumnosti. Na mračnem peronu mnogi pričakujejo ljudi. Počutim se varneje, ker si prišel pome. Nisem ena od teh samotnih živalic, ki mrgolijo povsod okrog. Zaljubljenca se poljubljata. Kot privarjena stojita, ona prisesana na njegova usta, tega ne bi, pomislim, kaj takega ne bi mogla NIKOLI! Tega nočem vsem na očeh, ali pa, morda, ne, raje ne.

Tu je torej peron. Najprej dvomim, da sploh prideš, ni te. A nekako vem, da si tu. Že kar nekaj časa čakaš. O tem sem prepričana, ne vem pa, ali grem v pravo smer. Pomešana sem med toliko ljudi, to me bega. Zdajci te razločim v senci v bližini klopi, preden napraviš prvi korak. Tvoja obleka je siva. Bližaš se. Že dobro razločim roke v žepih, tvoje oči za očali, majhne zlate uhane. Ali kaj grmi? Se bliska? Ne. Mož, si mislim. Ti si moj mož. Samoumevnost pripadanja. In vendar. Kako hitro gre to, toliko ljudi v življenju, pa vsi izginejo v množici. Pojavil si se iz sence na peronu, bilo je že pozno.

Potovalka je težka, ročaji mi režejo dlani. Hočeš, da greva jest, z avtom me pelješ tja, kjer je toplo in udobno, kjer bova preživela prijeten večer, potem še kava. Odrasla ženska sem, dobro je poskrbljeno zame in zadovoljna sem. Nisem več stara pet let.

V rokah držim kos čokolade.

Pomisleki.

Nekonsekventnost.

Saj si vendar hotela shujšati! Ne baši se zopet!

Kaj hočem, kaj počnem, kaj jem, kako naj živim, kako hočem živeti, kako živim. Nekdanji otrok. Čokoladne drobtinice na staniolu.

Stara si videti, dekle, kolobarji pod očmi. Nezdravo. Tvoje telo, tvoja koža, nezdrava.

Dan se je že pričel tako, pravim v telefon. Čuden glas imaš, praviš ti. Opažam, da lahko danes rečem samo JA. Ali pa Hm. Kar naprej ja. Ja, ja. Premori. Puščam, da

govoriš, pa ti tudi ne gre, ne ravno tekoče. Da si včeraj snemala stare plošče in zjutraj nabirala orehe. Opoldne kuhala zelenjavo, tako dobra je bila. Ah ja? rečem, hm, rečem.

Friedrich sedi na mizi, z razkrečenimi nogami, kadi, gleda, ko telefoniram. Potem gre vstran, med telefoniranjem me ne želi motiti, vendar njegova prisotnost ni razlog za mojo nezgovornost, danes mi pač ne gre. Friedrich odhaja. Nočem, da se telefonski razgovor tako konča. Potrudim se, vzamem nov zalet.

Veš, dan se je že tako pričel, začnem. Hotela sem že peljati psa ven, pa nisem bila na vrsti jaz, torej je to s psom opravil on in z otrokom in zajtrkom, pa sem se že tako pripravila na to, da sem na vrsti jaz, da nisem mogla ostati v postelji in spati naprej. Že barve so takšne, pravim, dan se je pričel v taki belini. Tako mlečno belo, svetlosivo. Vzravkala sem se v postelji, sunkovito, iz spanca. Bilo je tako čudno. Mi goli ljudje. On gol, zagorel kot je, neprespan, teka po sobi gor in dol, budi otroka in pripravlja zajtrk. Bela posteljnina, sivo jutro, vsa jutra v oktobru so svetlosiva in hladna.

Neodločno vstanem. V troje sedimo v kuhinji, in to je čudno. Zahtevam del časopisa in on si na debelo namaže maslo v žemljico, vmeša marmelado v jogurt, potem ko je več let jedel ovsene kosmiče, zaradi zdravja, zdaj živi nezdravo, ampak želi spremeniti svoj način življenja, pravi, bolj na čutno! je prepričan, ne vpraša, če bi morda tudi jaz hotela žemljo, ne bi je hotela. Jem miso in riž. Makrobiotično, vsaj zjutraj.

Enostavno, potrebujem poživilo, pravim. Še več kave, še več čokolade, sicer ne morem misliti, ne morem govoriti, sploh nič napisati.

To vendar ne pomaga!

Seveda pomaga! MENI pomaga! Vsaj pet strani sem zmogla s tole čokolado.

Res?

Jasno!

In tako naprej ves dopoldan, pravim. Ko sta odšla, sem se, hvala bogu, zbrala in malo potelovadila, in potem sem bila zelo čila in vedra in sem se lepo oblekla. Bele, klinasto krojene hlače in široko sivo majico z letalom, ki si mi jo podarila. In zdaj opazujem, kako se barve v sobi ponavljajo, tla so siva, stene so bele. In ko sem pisala, pravim, mi je prišla na misel ta slika, on v črnem usnjenem plašču pred cerkvijo Marije Pomočnice. In Nizozemska mi je prišla na misel, rumeno listje na drevju, in

kako je padalo na vodno površino in ločje v kanalih in pogled na Jakobovo cerkev, skozi svetlo soparno meglico, v Delftu.

Veš, čudno je, pravim, pravzaprav ne razmišljam več, kar samo prihaja, medtem ko pišem. Jaz nisem več jaz. Še najlažje bi rekla, da sem medij, sebe sem izklopila. Skozme prihajajo stvari in slike, jaz jih samo zapisujem. Tako mi je najljubše, takšna sem si všeč. To je najbližje resnici, verjetno to ni kakšna umetnost, vendar mi je vseeno. Glava dela kar sama od sebe, moja glava je tako in tako boljša od mene. Če JAZ kaj hočem, je že slabo, že vse uničim. Kot medij vsekakor, če veš, kaj mislim, pravim. In nato sem bila stara pet let in v rokah sem imela čokolado. In nato si mi prihajal naproti ti in oblečen si bil v sivo obleko.

Da mi vedno znova prihaja na misel Nizozemska, rečem svoji prijateljici, je nenavadno. V sanjah sem vedno znova na Nizozemskem. Rada sem tam. Ni posebno lepo, nasprotno, vedno se čudim. V resnici sem doživela mnogo lepšega, skoraj nikjer na resničnem Nizozemskem ni bilo tako nezanimivo, grdo in umazano kot na sanjskem Nizozemskem. Razbiti steklenjaki, blato na razmočenih travnikih, močvirni kanali in zapuščeno letališče, in vendar sem rada tam. Dobro se počutim na Nizozemskem. Čudno, rečem svoji prijateljici. Nekako varno se počutim tam, samoumevno in obstoječo. Čeprav je bilo na Nizozemskem povsem drugače. Pisane trgovine in rumeno listje, razpršene sence. Kot na impresionističnih slikah. In enkrat smo šli mimo vladne palače, ko so odprli vrata, in Claus je stopil ven. Mislim kraljičinega moža, saj veš. Prišel je dol po stopnicah, po rdeči preprogi in odpremil nekega črnega poslanika v bleščeče črn avto. Oblečen je bil v sivo obleko in melanholično se je smehljaj, prav tako kot na naslovnici bulvarske revije "Das neue Blatt". In policisti so prižgali težke motorje in počasi speljali, z resnimi, debelušnimi otroškimi obrazi, in majhna, pisana zastavica je plapolala na avtu, in pred vhomom je stala policistka svetlih kodrastih las in rdečih lič in dajala prijazna pojasnila. In Claus se je obrnil in šel nazaj po stopnicah gor in notri v hiši je govoril s služničadjo, nato so zaprli steklena vrata. Hiša je bila tako bela in čista, bilo je ob pol treh popoldne in ves čas smo imeli lepo vreme, niti enega deževnega dneva, sleherna sekunda je bila lepa, medeni tedni! sem rekla.

Makrobiotsko predavanje, ki ga ne bi smela zamuditi. Takoj po terapevtski uri naj bi vzela taksi in odbrzela na predavanje. Ne morem si pomagati, imam pač predsodke! sem rekla. Če nekdo spremeni ime in se hoče naenkrat imenovati Michael namesto Gabriel, lepo te prosim! Sploh pa, imena makrobiotikov! To je vendar čista ideologija, stvar verovanja, rečem, tega sem že sita, teh nadomestnih religij, rečem. Spremeniti življenjsko držo, zaradi mene lahko. Nič več čokolade. Sladkor je strup, odpravljanje zasvojenosti, lepo in prav. Ampak ne postani slednik,

ne drži se njihovih neumnih predpisov. Kako grde so njihove knjige, ti zvežčiči z grozljivimi risbicami, in besede, kakšne besede uporabljajo!

Kaj si tako agresivna, rečeš ti. Če bi se drugače prehranjevala. Več žitaric. Rastlinske hrane. Živalske beljakovine povzročajo agresije. Sladkor je strup in alkohol je bolj jin kot sladkor. Vem, vem.

Ampak nočem na to mehkužno mirovniško foro! In razmerja tudi med makrobiotiki ne uspevajo nič bolje!

Seveda bom prišla na predavanje, če tako vztrajaš. Rada bi te videla. Greva potem še kaj spit?

Greva v japonsko restavracijo. Bele frotirke, ki dišijo po limonah, bela svetloba, čaj. In pomislim: ta preprostost! Lepo! Reducirati! si rečem. Jasne barve, čiste pijače, jasne besede. Črna in bela in siva. Rdeča pika, sonce. Japonska namesto čokolade. Nič črk, znaki s črnim tušem na belem papirju. Nič besedičenj.

Reducirajmo torej zgodbo! si rečem.

Reduciraj hrano, rečeš ti.

Če bi lahko uravnovesila svoj jin in jang. To je samo zato, ker ne sprejmeš svoje ženske biti. Tako hitro govoriš danes, kaj si tako agresivna, preveč si pila, jedla si čokolado, zakaj počneš to. Pridi, daj mi roko. Poljubi me.

Ta valpollicella je tudi nateg! rečem. V eni sami vasi ne morejo pridelati toliko vina! Ampak jaz ga imam še vedno najraje. Lahko bi bili dali več zelenjave na pizzo, zelenjavna pizza je kompromis. Tudi tiramisuju sem se odpovedala. Pravzaprav bi danes samo solato. Zopet te bo bolel trebuh! Bom pač spila fernet.

Ne govori vedno o hrani!

Danes smo imeli svinjsko pečenko in kislo zelje za kosilo, rečem, čisto konvencionalno pripravljeno, prav po štajersko.

Zjutraj sem z otroki nabiral orehe, rečeš ti.

Prevedla Špela Košnik-Virant

Avstrijska pisateljica **Andrea Wolfmayr** je bila rojena leta 1953 v Gleisdorfu, doselja pa je izdala naslednjih sedem knjig: *Igralnice* (1981), *1,2,3 poleg smo mi* (1983), *Barve letnih časov* (1986), *Lastovka ali Minotaver na Kreti* (1987), *Smola* (1987), *Margotini možje* (1990) in *Phoenix in Phoebe* (1991).